

Nepavykęs A. Lukašenkos „demokratiškesnių“ prezidento rinkimų spektaklis

2010 metų gruodžio 19 dienos prezidento rinkimai Baltarusijoje turėjo tapti parodomaisiais rinkimais Vakarams rodantys, kad A. Lukašenka yra pajėgus laimėti net ir demokratiškuose rinkimuose.

Siekiant sukurti „demokratiškesnių“ rinkimų išpūdį 2010 m. buvo priimtos Baltarusijos rinkimų kodekso pataisos, įregistruota net 10 kandidatų prezidento rinkimuose, imtasi kitų priemonių. Baltarusijos valdžia iki rinkimų dienos maksimaliai stengėsi imituoti progreso elementus, tačiau gruodžio 19 d. įvykiai akivaizdžiai įrodo, jog Baltarusijoje realūs rinkimai nevyksta.

Gruodžio 19 nakties įvykiai, rinkiminių komisijų formavimo tvarka, išankstinio balsavimo stebėjimo rezultatai ir pirmieji tarptautinių stebėtojų atsiliepimai apie rinkimų eigą net nelaukiant ESBO rinkimų įvertinimo leidžia daryti išvadą, kad rinkimai negali būti pripažinti įvykusiais, o smurtinės režimo priemonės pranoksta 2006 metų praktiką.

Susidorojimas su taikiais demonstrantais ir kandidatų į Prezidentus sulaikymai

Gruodžio 19-osios naktį vykusios protesto akcijos prieš suklastotus rinkimų rezultatus metu buvo vykdomos provokacijos. Apie provokacijos galimybę ekspertai išpėjo dar gerokai prieš prezidento rinkimus: buvo prognozuojama, kad susiklosčius 2006 metų aikštės protestų scenarijui, demonstraciją gali būti mėginama išsklaidyti įvykdant provokaciją, kuri leistų protestą pavadinti riaušėmis ir sankcionuotą jėgos panaudojimą. 2006 metų demonstracijos vieta – Spalio (Oktiabrskoe) aikštė ir jos prieigos – buvo iš anksto užblokuotos milicijos ir OMON pajėgų, todėl demonstracija pajudėjo link Nepriklausomybės aikštės. Apie 22.30 žiniasklaida informuota, kad demonstrantai mėgina jėga įsiveržti į Vyriausybės administracijos pastatą. Tai „sankcionavo“ septynių iš dešimties kandidatų į prezidentus areštą. Suimti kandidatai Vladimiras Nekliaevas, Alesis Michalevičius, Grigorijus Kostusevas, Vitalis Rymaševskis, Andrejus Sanikovas, Mikola Statkevičius, Dmitrijus Usas, kurie arešto metu taip pat patyrė smurtą. Kandidatas V. Nekliaevas ir jo rinkiminio štabo atstovai, kai kurie kiti kandidatai bei jų patikėtiniai buvo sumušti gerokai anksčiau – likus kelioms valandoms iki provokacijos. Iš 15 000-20 000 tūkstančių Baltarusijos

piliečių gruodžio 19-osios naktį dalyvavusių demonstracijoje prieš suklastotus rinkimų rezultatus, pirminiais duomenimis areštuota nuo 230 iki 500 žmonių. Kol kas nėra duomenų, kiek asmenų galėjo būti sužeista jėgos struktūroms malšinant demonstraciją.

Skirtingi rinkimų rezultatų vertinimai

Baltarusijos vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis, suskaičiavus 100 % balsų, A. Lukašenka surinko 79,67% balsų, prieš visus kandidatus balsavo 6,47% iš 90,66% rinkimuose balsavusių balso teisę turinčių Baltarusijos piliečių. Kitaip tariant A. Lukašenka užsitikrino akivaizdžią pergalę jau pirmajame rinkimų ture. Tuo tarpu tarptautinio sociologinių tyrimų centro SOCIUM balsavusiųjų apklausos (*exit-poll*) duomenimis, rinkėjų balsai pasiskirstė kitaip: A. Lukašenka gavo 40,2% rinkėjų paramą, už kandidatą Vladimirą Nekliaevą balsavo 19,8% rinkėjų, už Andrejų Sanikovą – 11,5%. Baltarusijos Nacionalinio Fronto atstovų, stebėjusių rinkimų eigą Minske duomenimis, tik pusėje stebėtų rinkiminių apylinkių rinkimai apskritai įvyko, t. y. balsuoti atėjo daugiau nei 50 % rinkėjų. Likusiose apylinkėse balsavo vidutiniškai apie 35-45 % registruotų rinkėjų.

Akivaizdūs išankstinio balsavimo pažeidimai

Tarptautiniai stebėtojai praneša, kad išankstinio balsavimo metu (jo metu balsavo 23,1 % visų rinkėjų) užfiksuotas panašus kiekis ir apimtis pažeidimų, kaip ir 2006 metais: 10,5 % apylinkių rinkėjai buvo verčiami balsuoti išankstinio balsavimo tvarka (daugiausiai studentai, kariniai, valstybės tarnautojai ir nuteistieji). Valstybinės įmonės buvo sudariusios balsavimo sąrašus ir tvarkaraščius ir darbuotojai privalėjo pristatyti dokumentą įrodantį balsavimą. Rinkimų stebėtojai neturėjo galimybės stebėti, kaip apsaugomos balsadėžės po rinkiminių apylinkių darbo valandų. 6,4 % atvejų užfiksuotas ilgesnis, nei numatyta apylinkių darbo laikas, 5,8 % - neįgaliotų asmenų kišimasis į rinkiminių komisijų veiklą. Išankstinio balsavimo metu balsavusiųjų skaičius nebuvo skelbiamas kasdien, kaip numatyta rinkimų kodekse. Kitaip tariant, išankstinio balsavimo tvarka sukūrė prielaidas rinkimų klastojimui. Atsižvelgiant į procentą pagal šią procedūrą balsavusių asmenų, abejotinais galima laikyti daugiau nei 20 procentų biuletenių. ●

● Nuotraukos iš Charter97.org ir RIA Novosti.